

III. Przegląd prawodawstwa

1. Prawo karne i proces karny

Niniejszy referat obejmuje okres czasu od 20 września 1925 do końca sierpnia 1926. Uwzględnia treść Dz. Ust. od nr. 97/25 do 91/26 włącznie. Nawiązuje do referatu umieszczonego w zeszycie c z w a r t y m „Ruchu” z r. 1925 (str. 1174—1183), który obejmował okres czasu bezpośrednio poprzedzający.

Zmiany prawodawstwa w okresie obecnie omawianym dotyczą następujących punktów:

1. Wprowadzenie warunkowego zawieszenia wykonania kary na obszarze b. zaboru austriackiego.

(Ust. z 10. 6. 1926. Dz. Ust. nr. 61. poz. 354).

A. Uprawniona władza. Tylko sąd. W szczególności sąd pierwszej instancji, a w postępowaniu przed sądem przysięgłych trybunał sądu przysięgłych t. j. komplet sędziów zawodowych. Obok tego może jednak także sąd wyższej instancji, rozpatrujący sprawę, orzec o warunkowym zawieszeniu wykonania kary, albo polecić sądowi pierwszej instancji, aby rozważył, czy nie zachodzą ustawowe warunki zawieszenia kary (art. 7).

B. Treść uprawnienia. Sąd orzeka z urzędu lub na wniosek, że zawiesza się wykonanie kary na czas od jednego roku do lat pięciu. (Art. 1). Zawieszenie kary zasadniczej powoduje także zawieszenie kar dodatkowych z wyjątkiem konfiskat (utrata przedmiotów) oraz zawieszenie skutków zasądzenia (art. 5).

C. Ustawowe wymogi zawieszenia. Należy je podzielić na przedmiotowe i podmiotowe. Przedmiotowe są: orzeczono karę pozbawienia wolności, która nie przenosi sześciu miesięcy, a podmiotowe: charakter oskarżonego, okoliczności towarzyszące popełnieniu przestępstwa i zachowanie się skazanego po czynie uzasadniają przypuszczenie, że skazany wstrzyma się od popełnienia nowego przestępstwa (art. 1).

D. Wypadki, w których ustawa wyklucza zawieszenie.

Przepis niniejszy opiera się częścią na czynnikach przedmiotowych, a częścią na podmiotowych. Z powodów przedmiotowych nie należy stosować zawieszania do czynów, które popełniono w okresie orzeczonego poprzednio zawieszenia kary, jeżeli te czyny są zbrodnią, umyślnym występkiem, przekroczeniem kradzieży, sprzeniewierzenia, oszustwa, uczestnictwa w kradzieży lub sprzeniewierzeniu, albo przestępstwem takim samym jak to, za które wymierzono karę zawieszoną. Natomiast z powodów podmiotowych wyklucza ustawa zawieszenie co do osób: a) które już poprzednio były skazane na karę więzienia ciężkiego lub zwykłego, jeżeli ją mają odbyć w przyszłości, lecz bezwarunkowo, albo też ją odbywają lub już odbyły, chyba że od dnia odcierpienia kary upłynęło lat pięć; b) co do których sąd orzekł dopuszczalność oddania pod dozór policyjny (art. 2).

E. Uzależnienie zawieszenia od wyrównania szkody.

Jeżeli stosunki gospodarcze skazanego na to pozwalają, sąd może polecić skazanemu w wypadku warunkowego zawieszenia wykonania kary, aby wyrównał szkodę, zrządaną przestępstwem, w ciągu określonego czasu i do określonej wysokości (art. 3).

F. Wypadki, w których sąd zarządzi lub może zarządzić wykonanie zawieszonych kary. Sąd musi to uczynić wówczas, jeżeli: 1. skazany w okresie zawieszenia kary popełni zbrodnię, umyślny występki, albo przekroczenie kradzieży, sprzeniewierzenia, oszustwa, uczestnictwa w kradzieży lub sprzeniewierzeniu; 2. skazany popełni w tym okresie czasu takie samo przestępstwo, jak to, za które go skazano i co do którego zawieszono wykonanie kary; 3. wyjdzie na jaw, że karę warunkowo zawieszono, jakkolwiek było to wykluczone po myśli ustawy z powodów przedmiotowych lub podmiotowych (art. 4, ust. 1). Obok tego sąd może (lecz nie musi) zarządzić wykonanie zawieszonych kary, jeżeli: 1. skazany nie wyrówna szkody mimo polecenia sądu, a można mu w tem przypisać winę; 2. zapadnie późniejsze bezwarunkowe skazanie z powodu czynu, popełnionego przed rozpoczęciem okresu zawieszenia kary (art. 4, ust. 2). Sąd zarządza wykonanie zawieszonych kary uchwałą po wysłuchaniu skazanego i oskarżyciela publicznego (art. 9).

G. Darowanie zawieszonych kary. Kara jest darowana, jeżeli sąd w ciągu trzech miesięcy po upływie okresu

zawieszenia nie zarządzi jej wykonania. W darowaniu kary zasadniczej mieści się również darowanie kar dodatkowych i skutków zasądzenia. Konfiskatę (utrata przedmiotu) można jednak wykonać i później, jeżeli to jest w interesie publicznym. Od zasady, że wystarczy trzechmiesięczny upływ czasu bez zarządzenia wykonania kary, jest następujący wyjątek: jeżeli wdrożono najpóźniej w powyższym okresie trzechmiesięcznym przeciw skazanemu postępowanie karne z powodu przestępstwa, popełnionego w okresie zawieszenia kary, należy uważać karę za darowaną dopiero wówczas, jeżeli sąd nie zarządzi jej wykonania w ciągu trzech miesięcy po prawomocnem ukończeniu postępowania karnego w sprawie o to przestępstwo. Zawieszenie wykonania kary i jej darowanie nie mają żadnego wpływu na dopuszczalność oddania do zakładu przymusowej pracy lub zakładu poprawczego (art. 6).

H. Zawieszenie kary, poprzednio już orzeczonej a jeszcze nie rozpoczętej. Przepisy niniejszej ustawy należy stosować na wniosek lub z urzędu także wówczas, gdy nie rozpoczęto jeszcze wykonania kary, poprzednio już orzeczonej. Wniosek odracza wykonanie kary. Wówczas należy orzeczenie o zawieszeniu objąć osobną uchwałą odmiennie od zwykłych wypadków, w których orzeczenie zamieszcza się w wyroku. Uchwałę należy wydać na podstawie osobnej rozprawy, przeprowadzonej według zasad rozprawy głównej (art. 7, 14).

Z naciskiem należy zwrócić uwagę na to, że przepisy niniejszej ustawy są odmiennie zarówno od przepisów w tym samym przedmiocie na Ziemiach Zachodnich, jako też od przepisów obowiązujących w b. zaborze rosyjskim. Różnice są liczne i istotne. Przepisy obowiązujące na Ziemiach Zachodnich przedstawiłem w „Encyklopedji prawa obowiązującego w Polsce. Tom II. Prawo karne i proces karny”. Wydanie drugie. 1925. na str. 33, natomiast przepisy obowiązujące w b. zaborze rosyjskim tamże na str. 53.

2. Przedłużenie mocy obow. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o lichwie pieniężnej.

(Ust. z 30. 6. 1926. Dz. Ust. nr. 62. poz. 372).

Rozp. Prezydenta Rzplitej, którego moc obowiązującą, obecnie przedłużono, wydano w dniu 29. 6. 1924. (Dz. Ust.

nr. 56, poz. 574). Według pierwotnej treści tego rozp. nie wolno wymawiać sobie i pobierać w stosunkach kredytowych pieniężnych korzyści majątkowych w formie procentu lub jakiegokolwiek innej formie, przewyższających 24% od sta rocznie w gotówce lub we wartości. Niestosowanie się do tego przepisu stanowi przestępstwo. Kara: areszt do czterech tygodni i grzywna do pięciu tysięcy zł lub jedna z tych kar¹⁾. Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

Według ustawy z 1. 7. 1925. Dz. Ust. nr. 65, poz. 453 przedłużono moc obowiązującą powyższego rozp. do 1. 7. 1926.

Obecnie natomiast przedłużono ją na czas nieoznaczony z tą zmianą w treści rozp., że zniża się najwyższą dopuszczalną stopę procentową z 24% na 20% w stosunku rocznym.

3. Wstrzymanie wykonania kar za przestępstwa leśne²⁾ w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie. Lublinie i Wilnie.

(Ust. z 18. 12. 1925. Dz. Ust nr. 7/26, poz. 40).

Wstrzymuje się wykonanie kary i nawiązki do dnia 1. 12. 1926, jeżeli wyrok pierwszej instancji zapadł przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy t. j. 22. 1. 1926 (art. 1).

¹⁾ Rozp. zna nadto dwa dalsze przestępstwa, mianowicie wymawianie sobie lub pobieranie przez przedsiębiorstwa bankowe przy załatwianiu poszczególnych czynności, należących do zakresu obrotu pieniężnego, korzyści majątkowych powyżej granic, ustanowionych przez Ministra Skarbu, oraz wzbronienie przez przedsiębiorstwa bankowe wykonania kontroli przez organy kontroli, delegowane przez Ministra Skarbu (§§ 2, 6, 8).

Przedsiębiorstwa bankowe są zobowiązane przedstawiać władzom skarbowym drugiej instancji wykazy najwyższych korzyści majątkowych, pobieranych przez nie za udzielone pożyczki i pobieranych przy załatwianiu czynności każdego rodzaju (§ 4). Nieprzedstawienie wykazów we właściwym terminie jest przestępstwem karno-administracyjnym (§ 7).

Co do sposobu kontroli p. rozp. Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z 14. 11. 1924 (Dz. Ust. nr. 99, poz. 922), które uchyliło rozporządzenia tych samych Ministrów z 1. 8. 1924. (Dz. Ust. nr. 70, poz. 684) i z 18. 9. 1924. (Dz. Ust. nr. 84, poz. 808) oraz uchyliło także rozp. Min. Skarbu z 1. 9. 1924. (Dz. Ust. nr. 78, poz. 758).

²⁾ Ustawa wylicza wyczerpująco te przestępstwa, których dotyczy polecenie wstrzymania kary.

Jeżeli natomiast przestępstwo popełniono wprawdzie przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, ale wyrok pierwszej instancji zapadnie dopiero po wejściu ustawy w życie, sąd wstrzyma wykonanie kary do tego samego terminu tylko wówczas, jeżeli skazany jest uprawniony do korzystania w swoim lub cudzym imieniu ze służebności (serwitutów) leśnych i dopuścił się przestępstwa w obrębie rewiru leśnego, do którego odnosi się jego uprawnienie, i nie w nocy (art. 20). Wreszcie sąd może orzec w miarę okoliczności łagodzących i ciężkiego położenia skazanego wstrzymanie kary do tego samego terminu (1. 12. 1926) w stosunku do osób, które popełniły przestępstwo po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, a co do których zachodzą te same szczególne okoliczności, co w wypadku bezpośrednio poprzedzającym (t. j. uprawnienie do służebności, popełnienie przestępstwa w rewirze leśnym, nie w nocy) (art. 3). Przepisy niniejszej ustawy nie odnoszą się do zwrotu zabranego drzewa lub jego istotnej pojedynczej wartości (art. 4). Z wstrzymania kary nie korzystają osoby, które dopuściły się przestępstwa w celu spekulacji, albo też w porozumieniu z osobami, powołanymi do zarządu lub nadzoru leśnego (art. 5).

4. Właściwość sądów w sprawach o przestępstwo czekowe.

(Ust. z 22. 4. 1926. Dz. Ust. nr. 44. poz. 268).

Do orzekania w sprawach o przestępstwo z art. 51. rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o prawie czekowym (z 14. 11. 1924. Dz. Ust. nr. 100. poz. 927) powołane są sądy powiatowe (pokoju). W b. zaborze austrj. jest to przestępstwo wykroczeniem.

Przestępstwo z art. 51. polega na tem, że wystawca, wystawiając czek, nie miał u trasata potrzebnego funduszu do rozporządzenia, albo rozporządził pokryciem po wystawieniu czeku. Warunkiem karalności jest, że zapłata czeku nie nastąpiła z jednego z powyższych powodów. O ile czyn nie stanowi przestępstwa, zagrożonego cięższą karą, przepisana jest kara aresztu do sześciu tygodni i grzywna do pięciu tysięcy zł lub jedna z tych kar. Niema przestępstwa wówczas, jeżeli wystawcą, wystawiając czek, miał uzasadnioną podstawę do liczenia na pełne pokrycie w chwili przedstawienia, a pokrycia brakło z przyczyn od niego niezależnych.

5. Sądy doraźne.

A) Dwukrotne dalsze utrzymanie w mocy postępowania doraźnego, w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z 16. 12. 1925 (Dz. Ust. nr. 126. poz. 901) utrzymano w mocy względnie wprowadzono na czas do 30. 6. 1926 postępowanie doraźne na obszarach wyżej podanych sądów apelacyjnych z wyjątkiem trzydziestu trzech powiatów.

Natomiast rozporządzeniem Rady Ministrów z 16. 6. 1926 (Dz. Ust. nr. 60. poz. 351) utrzymano w mocy postępowanie doraźne do końca r. 1926 z wyjątkiem czterdziestupięciu powiatów.

B) Częściowe uchylene postępowania doraźnego w okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie i we Lwowie. Rozporządzeniem Ministrów: Spraw Wewn. i Sprawiedliwości z 16. 12. 1925 (Dz. Ust. nr. 126. poz. 902) zarządono, że:

- a) uchyla się na obszarze sądu apelacyjnego w Krakowie, z wyjątkiem obszaru sądu okręgowego w Rzeszowie, rozporządzenie Ministra Spraw Wewn., wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z 14. 5. 1919 w sprawie zaprowadzenia sądów doraźnych w okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie i we Lwowie (Monitor Polski nr. 107) ;
- b) uchyla się na obszarze sądów okręgowych w Brzeżanach, Stanisławowie i Stryju (położonych w okręgu lwowskiego sądu apelacyjnego) powyższe rozporządzenie oraz rozporządzenie Ministra Spraw Wewn. w porozumieniu z Ministrem Sprawiedl. z 14. 10. 1922 w przedmiocie sądów doraźnych w okręgu sądu apelacyjnego lwowskiego (Dz. Ust. nr. 89. poz. 820).

6. Organizacja urzędów śledczych.

(Rozp. Ministra Spraw Wewn. z 21. 7. 1926 Dz. Ust. nr. 82 poz. 455).

Przy Komendach powiatowych, Komendach Policji Państwowej w miastach, Komisarijatach i innych jednostkach wykonawczych Policji Państw, mają być w miarę potrzeby utworzone urzędy śledcze, których zadania polegają specjalnie

na zapobieganiu przestępstwom karnym, ich ujawnianiu i ściganiu (§ 1). W czynnościach dochodzenia przestępstw są urzędy śledcze w bezpośredniej zależności od urzędów wymiaru sprawiedliwości (§ 4).

7. Wzajemny obrót prawny między Rzplita Polską a Republiką Austriacką.

(Dz. Ust. nr. 84/26 poz. 467).

W dniu 19. 3. 1924 podpisano w Wiedniu ogłoszoną obecnie umowę między Polską i Austrią. Wydawania przestępców dotyczą art. 55—74, zaś pomocy prawnej w sprawach karnych art. 75—81.

8. Wynagrodzenie funkcjonariuszów państwowych oraz wojskowych, konwojujących osoby wezwane do sądu w postępowaniu karno-sądowym.

(Rozp. Min. Sprawiedl. w porozumieniu z Ministrem Skarbu z 10. 3. 1926 Dz. Ust. nr. 36. poz. 229).

Dotyczy b. zaboru rosyjskiego i austriackiego.

Funkcjonariuszom państwowym oraz wojskowym przysługują w takich wypadkach należności według przepisów dotyczących podróży służbowych.

9. Opłaty za czynności sądowo-lekarskie.

(Rozp. Ministra Sprawiedl. z 5. 11. 1925 Dz. Ust. nr. 115, poz. 822, wydane w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Spraw Wewnętrznych).

Dotyczy b. zaboru rosyjskiego i austriackiego. Zmienia rozp. z 7. 6. 1924. Dz. Ust. nr. 49. poz. 501. w tym samym przedmiocie. Zmieniony obecnie przepis (§ 7. poprzedniego rozp.) opiewa teraz, jak następuje: diety dla lekarzy biegłych oblicza się w ten sposób, że lekarzom urzędowym i profesorom uniwersytetu należą się diety według ich stopnia służbowego, prywatnym docentom uniwersytetu oraz lekarzom naczelnym szpitali publicznych diety VI stopnia służbowego, innym lekarzom dyplomowanym diety VII stopnia służbowego według zasad każdorazem obowiązującego rozp. Rady Ministrów o dietach za podróże służbowe funkcjonariuszów państwowych.

Dla obszaru, na którym obowiązuje niemiecka ustawa o postępowaniu karnym, określiło opłaty za czynności sądowo-lekarskie rozporządzenie Ministra Spraw

Wewn. z 22. 12. 1924. (Dz. Ust. nr. 9/25. poz. 63) wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedl. i Ministrem Skarbu, zaś diety i koszty podróży lekarzy jako znawców sądowych określiła dla tego obszaru ustawa z 19. 2. 1925. (Dz. Ust. nr. 26. poz. 173) oraz wydane na zasadzie tej ustawy rozporządzenie Ministra Sprawiedl. w porozumieniu z Min. Spraw Wewn. i Min. Skarbu z 23. 3. 1925. (Dz. Ust. nr. 74. poz. 518).

10. Organizacja więziennictwa. Tytuły i uposażenie funkcjonarjuszów więziennych.

(Roz. Rady Ministrów z 7. 10. 1925. Dz. Ust. nr. 109. poz. 773).

Dla niższych funkcjonarjuszów więziennych, pełniących służbę w zakładach karnych, więzieniach sądowych i zakładach wychowawczo-poprawczych dla nieletnich przestępców, podległych Ministrowi Sprawiedliwości, ustanawia się tytuły: starszy dozorca więzienny, dozorca więzienny oraz pomocniczy dozorca więzienny. Starszych dozorców więziennych zalicza się do grupy uposażeniowej X, dozorców więziennych do grup XII i XIII, natomiast pomocniczych dozorców więziennych do grupy XIV. (§ 1). Służbę rozpoczyna się na stanowisku pomocniczego dozorcę więziennego (§ 2). Służba na tem stanowisku jest zawsze prowizoryczna (§ 3). Można jednak mianować dozorcą więziennym osobę, która poprzednio pracowała w innym dziale Służby państwowej i posiada z tego względu szczególną zdatność do służby więziennej (§ 5). W § 6 mieszczą się szczegółowe przepisy, do jakich grup uposażeniowych należy zaliczyć pozostających obecnie w służbie funkcjonarjuszów więziennych przy ewentualnem ich przemianowaniu. Te przepisy dotyczą (tak samo, jak całe rozp.) wszystkich dzielnic.

11. Organizacja sadownictwa wojskowego.

(Ust. z 21. 10. 1925. Dz. Ust. nr. 119. poz. 858).

Niniejsza ustawa zmienia rozporządzenie Rady Ministrów z 10. 5. 1920. w przedmiocie wprowadzenia w życie ustawy wojskowego postępowania karnego (Dz. Ust. nr. 59. poz. 368).

Najważniejsze zmiany są:

A) Nazwę „sąd okręgu generalnego” zmieniono na „wojskowy sąd okręgowy”. nazwę „sąd załogowy” na „wojskowy sąd rejonowy”. następnie nazwę „okręgi generalne” na „okręgi korpusów”, zaś „obwód” na „rejon” (art. 1).

B) Poddano rozpoznaniu sądów rejonowych kradzieże i przywłaszczenia przedmiotów, dostępnych albo powierzonych z powodu służby wojskowej lub wojskowego stosunku służbowego, oraz kradzieże i przywłaszczenia względem przełożonego lub towarzysza broni, względem dającego kwaterę lub osoby należącej do jego domowników, jednak z wyłączeniem wypadków, w których czyn jest zbrodnią z mocy powszechnych ustaw karnych. Nadto ograniczona jest właściwość sądów rejonowych do tych tylko kradzieży i przywłaszczeń wymienionego wyżej rodzaju, w których ze względu na przeważające okoliczności łagodzące nie należy oczekiwać surowszej kary, niż pozbawienie wolności do jednego roku, niezależnie od kar dodatkowych. Sprawy takie można przekazać sądom rejonowym wyłącznie na wniosek prokuratora przy wojskowym sądzie okręgowym, o ile właściwy dowódca dla Wojskowego sądu okręgowego zgadza się na to (art. 12. rozp. z r. 1920. art. 2. niniejszej ustawy).

C) Ogólnemu postanowieniu o składzie sądu orzekającego nadano następujący układ: na rozprawie sądowej musi być obecny komplet orzekający, w rozporządzeniu niniejszem przepisany, prokurator lub podprokurator, względnie oficer sądowy, a nadto zawsze protokolant. Poprzednie brzmienie było: ...prokurator lub podprokurator, oficer sądowy i protokolant (art. 32. rozp. z r. 1920. art. 4. niniejszej ustawy).

D) Zmieniono przepisy dotyczące kompletu orzekającego sądu okręgowego w przedmiocie przestępstw, zagrożonych karą śmierci lub ciężkiego więzienia bezterminowego. Komplet ten składa się z dwóch sędziów wojskowych, z których jeden jest przewodniczącym i kierownikiem rozprawy, oraz z trzech asesorów. Stanowiska służbowe sędziów wojskowych i asesorów w danej sprawie zależą od służbowego stanowiska oskarżonego. I tak dla spraw przeciwko generałom i dla osób równych generałom ze względu na stopień służbowy należało według rozp. z r. 1920 stworzyć następujący komplet: członek Najw. Sądu Wojskowego, szef sądu okręgu generalnego lub jego zastępca jako drugi członek, oraz trzech generałów, wyznaczonych przez Ministra Spraw Wojskowych. Natomiast według niniejszej ustawy należy powołać do kompletu dwóch członków Najwyższego Sądu Wojskowego w stopniu generała oraz trzech generałów, wy-

znaczonych przez Ministra Spraw Wojskowych. W przepisie dotyczącym kompletu dla spraw dowódców pułku i osób równych im stopniem zastąpiono słowo „stopniem” przez słowo „stanowiskiem”. Skreślono jako obecnie bezprzedmiotowy (wskutek dokonanej zmiany kompletu) ustęp, według którego w sprawach przeciwko generałom jest członkiem Najwyższego Sądu Wojsk, przewodniczącym i kierownikiem rozprawy. (Obecnie jest to koniecznością wynikającą ze składu kompletu). Przepis rozp. z r. 1920, że żaden z asesorów nie może być niższy stopniem od oskarżonego, zastąpiono obszerniejszym przepisem, według którego należy wyznaczyć na asesorów osoby stopniem równe oskarżonemu lub od niego wyższe, a jedynie w braku oficera, posiadającego stopień równy lub wyższy, niż oskarżony, można Wyznaczyć na asesora oficera bezpośrednio niższego stopnia, z tem jednak ograniczeniem, że gdy oskarżony należy do korpusu generałów, asesor musi być generałem, gdy zaś oskarżony jest oficerem sztabowym, asesor musi być oficerem sztabowym (art. 44. rozp. z r. 1920. art. 6 niniejszej ustawy).

E) Zmieniono i rozszerzono skalę kar dyscyplinarnych. Po myśli rozp. z r. 1920. kary dyscyplinarne były: nagana i wydalenie z wojska. Natomiast według obecnej ustawy skala jest następująca: a) upomnienie; b) nagana; c) surowa nagana; d) przeniesienie na inne stanowisko służbowe bez zwrotu kosztów przeniesienia (art. 111 ust. 1. rozp. z r. 1920. art. 10. niniejszej ustawy).

F. Zwiększono liczbę występów, za które można karać w wypadkach mniejszej wagi w drodze dyscyplinarnej, i zaznaczono w sankcji karnej, że można ją stosować oprócz kar, przewidzianych w obowiązujących przepisach dyscyplinarnych (art. 128. ust. 3 i 4 rozp. z r. 1920. art. 14 niniejszej ustawy).

Szereg przepisów niniejszej ustawy dotyczy sprostowania omyłek druku w rozp. z r. 1920.

Prof. Dr. Józef Jan Bossowski (Poznań).

2. Prawo handlowe

(Od 1. października 1924 do 30. czerwca 1926.)

Ciąg dalszy przeglądu ogłoszonego w poprzednim zeszycie str. 664—681.

III. Prawo bankowe. Unormowane zostało przez rozp. Prezydenta Rzeczpltej z 27 grudnia 1924 Dz. U. 114 poz, 1018.

Bank (= b.) jest przedsiębiorstwem handlowym, którego główny przedmiot stanowią czynności bankowe. W razie wątpliwości co do tego, czy pewne przedsiębiorstwo jest b., rozstrzyga M. Sk. w porozumieniu z M. P. H. Do założenia i prowadzenia b., jak również do wykonywania czynności bankowych przez każde inne przedsiębiorstwo handlowe, wymagana jest koncesja, której udziela po zasięgnięciu opinii organizacji gospodarczych M. Sk. według swobodnego uznania. Zezwolenie na prowadzenie b. nie może być udzielone spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, co nie wyklucza jednak uzyskania przez nią zezwolenia na wykonywanie niektórych z spośród zwykłych czynności bankowych. Warunkiem uzyskania koncesji jest wykazanie się odpowiednim kapitałem zakładowym. Ustalony on został: a) dla b. akcyjnych i komandytowo-akcyjnych zależnie od siedziby zakładu głównego lub filialnego w stolicy, pewnych większych miastach (Lwów, Łódź, Katowice, Kraków, Poznań) lub innych miejscowościach na 2^{1/2}, 1^{1/2} wzgl. 1 milion złotych; b) dla spółek jawnych, komandytowych lub pojedynczych osób fizycznych w wysokości 10% wyszczególnionych pod a) stawek; c) dla przedsiębiorstw, które upoważnione są do wykonywania jako głównego przedmiotu przedsiębiorstwa tylko niektórych z spośród zwykłych czynności bankowych, ustala M. Sk. najniższą kwotę kapitału zakładowego. Tytułem zabezpieczenia roszczeń wyniknąć mogących z prowadzenia b., obowiązane są osoby fizyczne oraz wszelkie spółki za wyjątkiem akcyjnych oraz komandytowo-akcyjnych do złożenia kaucji w wysokości 10% swego kapitału zakładowego. B. zagraniczne mogą otwierać oddziały w Polsce tylko za zezwoleniem i pod warunkami określonymi przez M. Sk.. Kapitał obrotowy oddziałów b. zagranicznych nie może być niższy od stawek, przewidzianych wyżej dla b. akcyjnych i komandytowo-akcyjnych i winien być użyty wyłącznie na operacje w Polsce. Firma przedsiębiorstwa bankowego winna wyszczególniać rodzaj przedsiębiorstwa oraz bez żadnych skrótów jego formę prawną. Słowo „bank” nie może być przytem umieszczone w firmie przedsiębiorstwa, należącego do pojedynczej osoby, spółki jawnej lub komandytowej.

Koncesja na prowadzenie b., o ile nie zawiera ograniczeń, uprawnia do wykonywania wszystkich czynności bankowych za wyjątkiem wydawania dowodów wkładowych płatnych

okazicielowi, udzielania pożyczek pod zastaw ruchomości innych niż towary i papiery wartościowe oraz emisji listów zastawnych i obligacji, któreto czynności wymagają osobnego zezwolenia. Bliżej normuje rozporządzenie następujące czynności bankowe:

a) przyjmowanie papierów wartościowych w depozyt lub zastaw. B. obowiązany jest do wydania składającemu pokwitowania wyszczególniającego wartość nominalną, numery oraz inne znamiona odróżniające złożonych papierów, chyba że został pisemnie zwolniony przez składającego od tego obowiązku. Wspomniane dane winien b. wpisać do księgi zaś papiery przechowywać ze starannością sumiennego kupca. Bez pisemnego upoważnienia składającego nie wolno b. wykonywać przysługującego papierom prawa głosu, ani też oddawać ich dalej w depozyt lub zastaw;

b) wydawanie dowodów wkładowych płatnych okazicielowi. Jako takie wchodzi pod uwagę książeczki wkładowe, opiewające na okaziciela lub na nazwisko a płatne okazicielowi oraz asygnaty kasowe na okaziciela. Płatne okazicielowi książeczki wkładowe oraz asygnaty nie mogą opiewać na kwoty niższe niż 56 wzgl. 100 zł. Prawo wydawania wspomnianych dowodów wkładowych mogą uzyskać, dopiero jednak z upływem pięciu lat od założenia, b. posiadające kapitał zakładowy w podwójnej wysokości, niż go rozporządzenie przewiduje dla b. akcyjnych wzgl. komandytowo - akcyjnych, z wykluczeniem jednak b. należących do osób fizycznych, spółek jawnych i komandytowych oraz spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Suma wkładów przyjętych przez b. na płatne okazicielowi dowody wkładowe nie może przewyższać trzechkrotnej wysokości kapitału zakładowego b. Wspomniane wyżej ograniczenia co do minimalnej wysokości kapitału zakładowego oraz wartości nominalnej książeczek wkładowych, zarówno jak i co do ogólnej sumy wkładów na dowody płatne okazicielowi, nie mają zastosowania do instytucyj, w których wkłady posiadają gwarancję państwa lub związków komunalnych;

c) czynności emisyjne, które zostaną omówione niżej w związku z b. hipotecznymi.

Koncesja na prowadzenie b. może być za zgodą M, Sk. odstąpiona innej osobie. W razie śmierci osoby fizycznej której została nadana, w przypadku zaś nadania spółce jawnej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej spółnika osobiście odpowiedzialnego, prawa z tytułu koncesji przechodzą na spadko-

bierców, o ile umowa spółki tego nie wyklucza. Niewykonanie koncesji bez przerwy w ciągu roku powoduje jej utratę. Jeżeli koncesja nadana została osobie prawnej, zmiana statutu, zarówno jak i przeniesienie siedziby oraz otwarcie oddziału krajowego lub zagranicznego, może nastąpić tylko za zezwoleniem M. Sk. W razie zmniejszenia się kapitału zakładowego b. wskutek strat o połowę, winno być zwołane walne zgromadzenie akcjonariuszów wzgl. udziałowców w celu powzięcia uchwały o uzupełnieniu kapitału zakładowego lub likwidacji. W braku takiej uchwały lub jeżeli uchwalone podwyższenie kapitału nie zostało przeprowadzone w ciągu trzech miesięcy od daty powzięcia, M. Sk. może zarządzić przymusową likwidację.

B. podlegają nadzorowi M. Sk. W celu dokonywania periodycznej kontroli swojej działalności mogą b. utworzyć związek rewizyjny nadzorowany przez mianowanego przez M. Sk. komisarza rządowego. Związek rewizyjny obowiązany jest do utrzymywania jednego lub kilku biur kontroli, składających się z zaprzysiężonych znawców, mianowanych przez zarząd związku z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez M. Sk., a zwalnianych na żądanie M. Sk. pozatem zaś — za wyjątkiem zwolnienia na własną prośbę — tylko za jego zgodą. Zaprzysiężonych znawców uważa się w zakresie ustaw karnych za urzędników państwowych. Są oni obowiązani do zachowania tajemnicy faktów, o których się dowiedzieli pełniąc powierzone funkcje. Na żądanie M. Sk. związek obowiązany jest przeprowadzić bezzwłocznie zbadanie ksiąg wskazanego b. W rewizji może brać udział delegat M. Sk. z prawem nieograniczonego wglądu. B. nie należące do związku rewizyjnego podlegają kontroli wykonywanej przez władze skarbowe. W razie stwierdzenia, iż działalność b. narusza prawo lub statut albo jest szkodliwą dla interesu publicznego, przysługuje M. Sk. prawo: a) zamianowania na koszt b. komisarza rządowego w celu nadzorowania jego czynności; b) zawieszenia w urzędowaniu władz b. akcyjnego oraz ustanowienia zarządu przymusowego aż do czasu dokonania nowych wyborów przez zwołane równocześnie z urzędu walne zgromadzenie; c) odebrania koncesji na wykonywanie czynności wymagających osobnego zezwolenia; d) odebrania koncesji wogóle i zarządzenia likwidacji b. Zarządzenia pod c) i d) mogą być wydane tylko w porozumieniu z M. Spr. oraz P. i H. zaś odnośnie do b. akcyjnych na zasadzie uchwały R. M.

Poza omówionemi ogólnemi zawiera rozporządzenie szczegółowe przepisy odnośnie do b. akcyjnych, hipotecznych oraz spółdzielni kredytowych.

Banki akcyjne i traktowane z niemi narówni komand.-akcyjne. Muszą one posiadać kapitał zakładowy w wyszczególnionej wyżej minimalnej wysokości. Zbieranie kapitału zakładowego drogą zapisów publicznych jest niedozwolone. Kapitał zakładowy musi być — z potrąceniem co najwyżej 10%, tytułem kosztów organizacji, które winny być zamortyzowane w ciągu pierwszych dziesięciu lat — wniesiony w całości i oddany do dyspozycji spółki w dniu walnego zgromadzenia organizacyjnego. Akcje emitowane na poczet kapitału zakładowego nie mogą opiewać na kwotę niższą niż 100 zł.

Jako obowiązkowe organy musi b. akcyjny posiadać radę, składającą się z conajmniej pięciu członków, wybieranych przez walne zgromadzenie z pośród akcjonariuszów na przeciąg co najwyżej pięciu lat oraz mianowaną i odwoływaną przez radę dyrekcję. Członkowie rady nie mogą być równocześnie członkami dyrekcji albo urzędnikami banku. Rada jest organem kontrolnym, podczas gdy dyrekcja ma sobie poruczony zarząd majątku, który obowiązana jest sprawować stosownie do uchwalonego przez radę regulaminu, normującego szczegółowo zwłaszcza także postępowanie przy udzielaniu kredytów. Członkowie rady i dyrekcji obowiązani są do zachowania tajemnicy handlowej. Podlegają zakazowi konkurencyjnemu, w następstwie którego nie wolno członkom rady bez jej zezwolenia prowadzić na własny lub cudzy rachunek innego przedsiębiorstwa bankowego, o ile zaś chodzi o członków dyrekcji wogóle jakiegokolwiek przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego, ani też w nich uczestniczyć w charakterze spółników osobiście odpowiedzialnych, ani wreszcie zajmować w nich stanowisk członków rady lub dyrekcji. W razie zaniedbania obowiązków nałożonych przez ustawę, statut lub regulamin, członkowie rady i dyrekcji odpowiedzialni są wobec b. solidarnie za wyrządzoną szkodę.

Celem usprawnienia działalności b. akcyjnych rozporządzenie zawiera pewne ograniczające przepisy. I tak b. nie mogą się trudnić kupnem i sprzedażą towarów na własny rachunek. Za wyjątkiem nieruchomości przeznaczonych na własny użytek oraz nieruchomości, których nabycie konieczne jest w celu uchronienia się od strat, nie wolno b. nabywać nieruchomości. Papiery dywidendowe mogą b. nabywać na

własny rachunek najwyżej do wysokości $\frac{2}{3}$ kapitału zakładowego. Własnych akcji nie wolno b. ani na własny rachunek nabywać, ani też na ich podkład udzielać pożyczek. Udział akcjonariuszów w zyskach jest ograniczony. Z czystego zysku rocznego musi być mianowicie 10%, o ile zaś pozostały zysk przenosi 8% kapitału zakładowego ponadto jeszcze co najmniej 15% nadwyżki, przekazywanych na fundusz zapasowy z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych, a to tak długo dopokąd nie osiągnie on połowy kapitału zakładowego. Kapitał zapasowy musi być przynajmniej w połowie przechowywany w papierach wartościowych posiadających bezpieczeństwo pupilarne. — Z drugiej strony rozporządzenie przyznaje b. akcyjnym pod niektórymi względami stanowisko uprzywilejowane. Zwolnione są one od składania kaucji na zabezpieczenie pretensyj, które mogą przeciw nim wyniknąć. Zastawy ruchome przyjmowane przez b. na zabezpieczenie udzielonych pożyczek winny być zapisane w osobnej księdze z wyszczególnieniem wysokości zabezpieczonej wierzytelności oraz przyjętych w zastaw przedmiotów. Wspomniany zapis wystarcza, także na obszarze b. Królestwa Kongresowego, w którym obowiązuje cywilny kodeks napoleoński, do nabycia przez wierzyciela przywileju. W razie niezaspokojenia zabezpieczonej pretensji w umówionym terminie b. ma prawo sprzedaży zastawionych przedmiotów przez maklera giełdowego lub przez licytację, a to pod warunkiem uprzedniego zagrożenia dłużnikowi sprzedażą w razie nieuregulowania należności w piętnastodniowym terminie. Sprzedaż winna nastąpić w ciągu piętnastu dni od wspomnianego czasokresu, w przeciwnym razie musi być zagrożenie sprzedaży ponowione.

B. akcyjne obowiązane są do przedstawiania M. Sk. bilansów miesięcznych oraz rocznych bezzwłocznie po zatwierdzeniu tych ostatnich przez walne zgromadzenie, zarówno jak i do publikowania bilansów kwartalnych sporządzanych według ustalonego przez M. Sk. wzoru oraz bilansów rocznych.

Banki hipoteczne. Są niemi instytucje kredytowe, które zajmują się udzielaniem pożyczek na hipotekę nieruchomości i na tej podstawie wydają listy zastawne. Odnośne zezwolenie nie może być udzielone osobie fizycznej, spółce jawnej, komandytowej oraz spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. B. akcyjne oraz komandytowo-akcyjne mogą je uzyskać tylko pod warunkiem wykazania się kapitałem zakłado-

wym w minimalnej wysokości 5 milionów złotych. Poza czynnościami emisyjnymi wolno b. hipotecznym wykonywać tylko wyliczone w rozporządzeniu czynności, które wszystkie charakteryzują się tem, że pozbawione są charakteru spekulacyjnego i nie są zatem połączone z większym ryzykiem.

Pożyczek, które mają stanowić pokrycie dla listów zastawnych, może b. udzielać jedynie na zapewniające trwałą dochód nieruchomości, zapisane w księgach hipotecznych i to w zasadzie na pierwsze miejsce hipoteki, w każdym razie zaś w ten sposób zabezpieczonych, żeby udzielona pożyczka łącznie z poprzedzającymi ją ewentualnie ciężarami mieściła się w pierwszej połowie szacunku. Przy wpisie wierzytelności do księgi hipotecznej winno być uwidocznione, że stanowi ona wyłączne zabezpieczenie posiadaczy listów zastawnych. Budynki, na które udzielono wzgl. które uwzględniono przy udzieleniu pożyczki, na nieruchomość rolną, muszą być w wskazanej przez M. Sk. instytucji ubezpieczone od ognia z tem, że odszkodowanie w razie pogorzeli nie będzie mogło być wypłacone właścicielowi nieruchomości bez zezwolenia b. W razie obniżenia się wartości obciążonej nieruchomości poniżej granicy statutem przewidzianej, b. może domagać się od dłużnika albo innego odpowiedniego zabezpieczenia dla nie mającej pokrycia części pożyczki, albo za trzymiesięcznym wypowiedzeniem wcześniejszej spłaty całej wzgl. odpowiedniej części pożyczki. Stanowiące pokrycie listów zastawnych hipoteki obowiązany jest b. zapisać do osobnego rejestru z podaniem ich wartości. Do wysokości ogólnej sumy udzielonych pożyczek hipotecznych odpowiadających powyższym wymogom, wolno b. emitować listy zastawne z tem ograniczeniem, że ich wartość nominalna nie może przekraczać piętnastokrotnej sumy kapitału zakładowego oraz rezerwy specjalnej, przeznaczonej na zabezpieczenie praw posiadaczy listów zastawnych. Wspomniane ograniczenie nie obowiązuje w przypadku, gdy listy zastawne są gwarantowane przez Skarb Państwa lub związek samorządowy. Listy zastawne winny opiewać na okaziciela i zapewniać posiadaczom wypłatę kapitału i odsetek. Stopa procentowa listów zastawnych ma być równa stopie procentowej pożyczek, na których podstawie zostały wydane. Wydawanie listów zastawnych, zapewniających w razie wylosowania dopłatę ponad wartość nominalną, jest zakazane. Umorzenie listów zastawnych następuje bądźto w drodze losowania podług wartości nominalnej bądźto w drodze ich wykupna z wolnej ręki. W celu zapewnienia terminowej wypłaty należności za kupony i wylosowa-

ne listy zastawne rozporządzenie przepisuje przedewszystkiem utworzenie funduszu umorzenia, do którego winny być przekazywane wszelkie spłaty z tytułu pożyczek stanowiących pokrycie listów zastawnych. Pozatem rozporządzenie przepisuje utworzenie osobno administrowanej i w bilansach wykazywanej rezerwy specjalnej, która składa się z wyszczególnionych bliżej w rozporządzeniu wpływów i winna być lokowana w sposób zapewniający pupilarne bezpieczeństwo. W razie ogłoszenia upadłości b. stanowią zapisane w rejestrze hipoteki, fundusz umorzenia oraz specjalny fundusz rezerwowy osobną masę służącą na zaspokojenie posiadaczy listów zastawnych z pierwszeństwem przed innymi wierzycielami konkursowymi. Odnośnie do reszty majątku b. traktuje się posiadaczy listów zastawnych narówni z innymi wierzycielami konkursowymi.

B. hipoteczne obowiązane są przedstawiać M. Sk. półrocznie (I. I. i I. VII.) odpisy rejestru hipotek z uwzględnieniem zmian zaszłych w ciągu minionego półrocza, ponadto corocznie (w miesiącu lutym) ogłaszać w dzienniku urzędowym ogólną wartość nominalną listów zastawnych znajdujących się w obiegu z końcem roku, zarówno jak i sumę nieumorzonych w tym terminie pożyczek hipotecznych oraz znajdującą się w funduszu umorzenia. Pozatem podlegają one stłemu nadzorowi, który wykonuje mianowany na ich koszt komisarz rządowy.

Spółdzielnie kredytowe. Mogą one bez potrzeby wyjednywania koncesji przedsiębrać oznaczone w rozporządzeniu czynności bankowe w szczególności przyjmować wkłady pieniężne z prawem wydawania dowodów wkładkowych imiennych, udzielać kredytu osobistego, przyjmować w depozyt papiery wartościowe i t. p. Do wykonywania ponadto jeszcze innych czynności zaś w szczególności czynności giełdowych, wymagane jest zezwolenie M. Sk., które może być udzielone jedynie spółdzielniom należącym do związku rewizyjnego i to tylko na czas należenia do niego. Zobowiązania spółdzielni nie mogą przewyższać sumy funduszy własnych oraz łącznej odpowiedzialności dodatkowej. Pozatem mają do spółdzielni zastosowanie wyszczególnione bliżej w rozporządzeniu przepisy, omówione już w innym związku w szczególności odnośnie do przyjmowania papierów wartościowych w depozyt lub zastaw, sprzedaży oddanych w zastaw papierów wartościowych i t. p.

W interesie utrzymania egzystencji istniejących b. rozporządzenie zawiera przepisy przejściowe, przewidujące daleko idące ulgi w stosowaniu do nich przepisów nowych.

Przedstawione przepisy — poza przepisem poddającym banki nadzorowi M. Sk. — nie mają zastosowania do: a) banków państwowych (Banku Gospodarstwa Krajowego i Banku Rolnego), co do których obowiązują osobne przepisy; b) Pocztovej Kasy Oszczędności, oraz kas oszczędności rządzących się własnymi statutami; c) Towarzystw Kredytowych Ziemskich w Warszawie, Lwowie, Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu oraz Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego w Warszawie.

Osobne przepisy obowiązują wreszcie Bank Polski.

IV. Prawo giełdowe. W miejsce obowiązującej dotąd ustawy z 20 stycznia 1921 Dz. U. 13 poz. 71 wydane zostało rozp. Prezydenta Rzpltej z 28 grudnia 1924 Dz. U. 114 poz. 1019.

Giełdy (= g.) mogą być pieniężne lub towarowe. Pozwolenia na otwarcie g. pieniężnych udziela M. Sk. (w porozumieniu z M. P. H.) zaś g. towarowych M. P. H. (w porozumieniu z M. Sk.) według swobodnego uznania. G. podlegają stałemu nadzorowi właściwego Ministra, który go sprawuje za pośrednictwem mianowanego przez siebie dla każdej g. komisarza giełdowego.

Przedmiotem obrotu na g. pieniężnej mogą być papiery wartościowe, weksle, czek, przekazy, waluty, monety i szlachetne kruszce (złoto i srebro). Jako przedmiot obrotu g. towarowych wchodzi pod uwagę wartości niezastrzeżone g. pieniężnym.

G. posiadają osobowość prawną. Rządzą się zatwierdzonym przez właściwego Ministra statutem, który winien zawierać postanowienia w szczególności co do rodzaju g. i przedmiotów obrotu na niej; warunków członkostwa oraz praw i obowiązków z niem związanych; zebrań giełdowych i ogólnych zgromadzeń członków g.; sposobu ustanawiania władz giełdowych, ich składu oraz sprawowania przez nie czynności; przeznaczenia majątku g. w przypadku rozwiązania.

Członkami g. nie mogą być: osoby skazane prawomocnie za pewne w rozporządzeniu bliżej wyszczególnione czynny podpadające pod ustawy karne; niewypłacalni przez czas trwania postępowania upadłościowego, o ile zaś uznani zostali za winnych bankructwa także i po jego ukończeniu przez okres trzech

lat po odbyciu kary; wykluczeni przez radę którejkolwiek g. za niewykonanie wyroku sądu rozjemczego lub w drodze orzeczenia komisji dyscyplinarnej przez okres trzech lat od wykluczenia. Z tymi wyjątkami mogą być członkami:

a) g. pieniężnych: wpisani do rejestru handlowego kupcy i spółki handlowe;

b) g. towarowych: osoby fizyczne i prawne trudniące się zawodowo produkcją, obiegami lub przerabianiem przedmiotów dopuszczonych do obrotu na danej g. lub czynnościami natury handlowej związanymi z ich obrotem, w szczególności ubezpieczeniem, ekspedycją, przewozem, przechowywaniem, udzielaniem na nie zaliczek itp.; organizacje spożywców; instytucje publiczne (rozp. M. P. H. z 16 marca 1926 Dz. U. 23 poz. 79).

O przyjęciu na członka decyduje rada odnośnej g. W razie odmowy przyjęcia osoby prowadzącej koncesjonowane przedsiębiorstwo bankowe lub spółdzielni kredytowej posiadającej zezwolenie na wykonywanie czynności giełdowych, przysługuje odnośnej osobie wzgl. spółdzielni prawo odwołania się do właściwej izby handlowej, o ile zaś g. położona jest na obszarze, na którym dotychczas nie jest wprowadzona działalność izb handlowych, do M. Sk. Do przyjęcia instytucyj publicznych na członków g. towarowej wymagana jest jedynie zgoda Ministra, któremu podlegają. — Praw członkowskich nie mogą wykonywać osobiście niewłasnowolni, duchowni, czynni wojskowi, urzędnicy państwowi i samorządowi oraz funkcjonariusze zakładów i przedsiębiorstw państwowych i samorządowych. Członkowie g. mogą ustanowić jako swoich pełnomocników na g. wpisanych do rejestru handlowego i dopuszczonych przez radę g. zarządców spółek handlowych posiadających osobowość prawną lub prokurentów, o ile zaś chodzi o koncesjonowane przedsiębiorstwa bankowe oraz członków g. towarowych nie będących kupcami również innych pełnomocników pod warunkiem, że posiadają pełnomocnictwo do zawierania transakcyj giełdowych bez ograniczeń. Osoby wykluczone od członkostwa, zarówno jak i członkowie, którzy nie mogą wykonywać swoich praw osobiście, nie mogą być również ustanowieni pełnomocnikami na g.

Władzami g. są:

1. Ogólne zgromadzenie członków. Każdy członek g. ma prawo udziału w ogólnym zgromadzeniu z tem ograniczeniem, że uczestnikom spółek handlowych, nie posiadających osobowości prawnej, przysługuje prawo jednego głosu. Do zakresu

działania ogólnego zgromadzenia należy wybór członków rady g. ewentualnie także ich zastępców, wybór członków komisji rozjemczej, zatwierdzanie zamknięć rachunkowych i decydowanie o rozwiązaniu g.

2. Rada g. składa się z określonej w statucie w granicach 9—36 liczby członków. Statut może przepisać wybór zastępców w liczbie nieprzekraczającej połowy liczby członków r. O ile statut nie przewiduje wyboru przez reprezentantów, dokonuje wyboru członków i zastępców prostą większością głosów obecnych ogólnie zgromadzenie z pośród członków g. lub ustanowionych przez nich pełnomocników, którzy posiadają obywatelstwo polskie i ukończyli trzydziesty rok życia. Wybór członków rady i ich zastępców wymaga zatwierdzenia właściwego Ministra. Niezatwierdzeni członkowie rady lub ich zastępcy tracą bierne prawo wyboru w danym okresie wyborczym. Na miejsce niezatwierdzonych należy dokonać nowych wyborów w terminie sześciotygodniowym od daty odmowy zatwierdzenia. W przypadku dwukrotnego niezatwierdzenia mianuje właściwy Minister członków rady i ich zastępców na miejsce niezatwierdzonych. Rada wybiera ze swego grona prezesa, który reprezentuje g. na zewnątrz i wiceprezesa oraz członków pełniących specjalne funkcje. Do zakresu działania rady należy poza sprawami wyszczególnionymi w innym związku w szczególności ustalanie dni i czasu trwania zebrań giełdowych; normowanie spraw związanych z ustaleniem i ogłaszaniem kursów i cen z zastosowaniem się do wydanych w tym względzie rozporządzeń ministerialnych; dopuszczanie do obrotów i notowań wartości dotąd niedopuszczonych, ich zawieszanie oraz wykluczanie; ustalanie zwyczajów giełdowych; czuwanie nad prawidłowym przebiegiem transakcyj giełdowych z prawem wymierzania za naruszenie porządku i niestosowanie się do obowiązujących w tej mierze zarządzeń kar porządkowych a mianowicie napomnienia, kary pieniężnej do 2000 zł, zawieszenia w prawach członkowskich lub w czynnościach zastępowania członka na g. na przeciąg czasu do sześciu miesięcy. Komisarzowi giełdowemu przysługuje prawo udziału w obradach rady z głosem doradczym, składania wniosków oraz zawieszania w ciągu 48 godzin na przeciąg ośmiu dni uchwał rady, naruszających przepisy prawne lub statut — wspomniane ograniczenia nie dotyczą uchwał dopuszczających poszczególne wartości do obrotów i notowań na giełdzie —, w którymto przypadku właściwy Minister może w ciągu ośmiu dni od dnia zawieszenia uchylić zawieszoną uchwałę wzgl. jej zawieszenie. W razie niewypełnienia przez

radę obowiązków nałożonych na nią ustawą lub statutem, przysługuje właściwemu Ministrowi prawo jej rozwiązania i zamianowania do sprawowania przysługujących jej funkcji komisarza rządowego aż do czasu objęcia urzędowania przez nowowybraną radę, której wybór winien być przeprowadzony w ciągu trzech miesięcy.

3. Komisja dyscyplinarna składa się z pięciu członków i trzech zastępców, wyznaczonych przez radę w sposób określony w statucie. Powołaną jest ona do rozstrzygania zarzutów natury etycznej w szczególności czynów naruszających zaufanie kupieckie stawianych członkom g. lub ich pełnomocnikom. Przekazane jej przez radę g. sprawy rozpatruje komisja dyscyplinarna w kompletach składających się z conajmniej trzech osób, które wyznacza rada g. Komisarz giełdowy może uczestniczyć przy rozpatrywaniu sprawy przez komisję dyscyplinarną i stawiać wnioski o przeprowadzenie dowodów, które są dla niej wiążące. Jako kary mogą być wymierzane: a) nagana lub kara pieniężna do wysokości 5000 zł; b) zawieszenie w prawach członkowskich lub czynnościach zastępowania członka na g. na przeciąg roku; c) wykluczenie z g. Kary pod b) i c) mogą być orzeczone nie tylko odnośnie do osoby zastępującej członka na g., ale według uznania także i odnośnie do zastępowanego członka. W razie wykluczenia przysługuje skazanemu w terminie ośmiodniowym od wydania orzeczenia prawo odwołania się do komisji odwoławczej, która składa się dla każdego rodzaju g. z delegatów wybranych w liczbie dwu przez rady poszczególnych g. danego rodzaju. Komisarzowi giełdowemu przysługują wobec komisji odwoławczej identyczne uprawnienia jak w stosunku do komisji dyscyplinarnej. Komplet do rozstrzygania odwołań wyznacza w składzie trzech osób właściwy Minister.

4. Sądy rozjemcze. Członkowie sądów rozjemczych ustanowieni zostają przez strony z pośród członków komisji rozjemczej, którą wybiera ogólne zgromadzenie w liczbie określonej przez statut w ten sam sposób jak członków rady. Sądy rozjemcze powołane są, w braku odmiennej umowy stron na piśmie, wyłącznie do rozstrzygania sporów wynikających z transakcyj giełdowych. Za takie uważa się umowy zawarte w oznaczonym przez radę g. lokalu i czasie giełdowym (na zebraniu giełdowym) co do wartości, które są dopuszczone na danej g. do obrotów i notowań i stwierdzone zostały kartą umowy. Układ pisemny na sąd rozjemczy nie jest wymagany.

Odwołanie od orzeczeń sądu rozjemczego jest niedopuszczalne. Co do prawomocności i wykonalności wyroków sądów rozjemczych obowiązują przepisy ustawodawstw dzielnicowych o sadach polubownych.

Pośrednictwem w zawieraniu transakcyj giełdowych i stwierdzaniem ich zawarcia mogą się zajmować jedynie maklerzy przysięgli, których liczbę określa rada g. Ustanowienie maklerem przysięgłym wymaga zatwierdzenia właściwego Ministra.

Właściwemu Ministrowi przysługuje prawo zawieszania notowań giełdowych wogóle lub poszczególnych wartości; zawieszania działalności zebrań giełdowych lub tylko obrotów poszczególnymi wartościami i ich notowania; rozwiązania g. po uprzednim wysłuchaniu rady g.

Regulowaniu w drodze rozporządzeń właściwego Ministra pozostawione zostało:

wydawanie po wysłuchaniu rad giełdowych przepisów o dopuszczaniu poszczególnych wartości do obrotów i notowań oraz o wykluczaniu ich z obrotów na g. pieniężnych, zarówno jak i co do sposobów kształtowania i notowania kursów wartości dopuszczonych do obrotów i notowań na g.;

ustalanie kwalifikacji, sposobów powoływania i zwalniania maklerów przysięgłych oraz ich praw i obowiązków;

zawieranie na g. transakcyj terminowych z prawem z jednej strony całkowitego lub częściowego zakazania takich transakcyj, z drugiej strony dopuszczania ich tam, gdzie dotychczas istniały potemu przeszkody prawne.

V. Prawo składowe. Unormowane zostało przez rozp. Prezydenta Rzpltej z 28 grudnia 1924 Dz. U. 114 poz. 1020.

Przedsiębiorcą składowym (= skl.) jest osoba, która zawodowo przyjmuje towary na skład i przechowanie. Pieniądze i papiery wartościowe nie mogą być przedmiotem składu. Nie uważa się za skład umowy, mocą której skl. nabywa na złożonych przedmiotach prawo własności z obowiązkiem zwrócenia równej ilości przedmiotów tego samego rodzaju. Skl. jest kupcem. Odpowiada on za przestrzeganie staranności kupieckiej a to także przez osoby w jego przedsiębiorstwie zatrudnione. Stosownie do tego skl. jest odpowiedzialny za dokonanie czynności potrzebnych do zachowania praw składającego wobec przewoźników i szyprów, gdy nadesłany towar znajduje się przy odbiorze w stanie uszko-

dzonym i wadliwym na zewnątrz widocznym. Jeżeli towarowi grozi zepsucie, może skł. w razie niebezpieczeństwa w zwłóce spowodować jego sprzedaż przez publiczną licytację. Za przedsięwzięcie czynności konserwacyjnych odpowiada, choćby był przez składającego od ich dopełnienia zwolniony. Do ubezpieczenia towaru obowiązany jest jednak tylko, jeżeli składający tego zażądał lub taki jest zwyczaj miejscowy. W razie uszkodzenia lub zniszczenia złożonego towaru odpowiada skł., chyba że udowodni, iż przyczyną były okoliczności, którym nie można było zapobiec mimo zastosowania staranności porządnego kupca. To samo dotyczy również i ubytku z tem jednak ograniczeniem, że w drodze rozporządzenia może być dla poszczególnych towarów oznaczony normalny procent ubytku przez ususzkę lub zanik, za który skł. nie odpowiada. W razie sporu obowiązany jest skł. udowodnić, że w danym przypadku przestrzegał staranności kupieckiej. Złożony towar obowiązany jest skł. przechowywać oddzielnie. Tylko za pisemną zgodą może on towary zamienne tego samego rodzaju i dobroci należące do kilku właścicieli łączyć razem, w przypadku zaś takim obowiązany jest do wydania każdemu składającemu przypadającej na niego części bez zasięgania zgody innych zainteresowanych. Składający ma prawo oglądania towaru, brania z niego próbek, dzielenia lub łączenia oraz przedsięwzięcia czynności zachowawczych. Może każdego czasu także przed upływem umówionego czasokresu zażądać wydania złożonego towaru. Wbrew temu skł. nie może domagać się odebrania towaru przed upływem umówionego czasokresu, który uważa się przytem za przedłużony na nieoznaczony czas, jeżeli skł. na piętnaście dni przed jego upływem nie zażądał odebrania go w terminie. Jeżeli czasu trwania składu nie oznaczono lub uległ on przedłużeniu na czas nieoznaczony, skł. może żądać odebrania złożonego towaru dopiero z upływem trzech miesięcy od jego złożenia, pod warunkiem uprzedniego wypowiedzenia umowy na trzydzieści dni przedtem. W razie nieodebrania towaru przez składającego z rozwiązaniem umowy wolno skł. złożyć towar na koszt i niebezpieczeństwo składającego u innego skł. lub osoby trzeciej pod warunkiem, że zagroził składającemu na piętnaście dni naprzód tą możliwością. Skł. ma prawo do zwrotu wydatków poczynionych na odbiór towaru, zapłaconego przewoźnego, cła, podatku spożywczego oraz ubezpieczenia i to bezzwłocznie z ich skutecznieniem. Zwrotu innych wydatków oraz należności składowej w umówionej lub zwyczajem przyjętej wysokości może się domagać co trzy miesiące,

o ile zaś towar zostaje wcześniej odebrany przy jego odbiorze. Należność składową oblicza się przytem w braku odmiennej umowy według rzeczywistego trwania składu bez względu na umówiony dłuższy czasokres. Na zabezpieczenie wyszczególnionych pretensyj przysługuje skł. prawo zastawu na złożonym towarze tak długo, dopóki go ma w swem posiadaniu lub może nim rozporządzać zapomocą ceduł morskich, dowodów składowych lub ładunkowych. Roszczenia przeciw skł. z tytułu zaginięcia, ubytku i uszkodzenia, przedawniają się z upływem roku od dnia następującego po zawiadomieniu o zaginięciu, wzgl. odbiorze towaru, roszczenie z tytułu spóźnionego wydania z upływem roku od dnia następującego po dniu, w którym wydanie powinno było nastąpić. Warunkiem dochodzenia roszczeń z tytułu uszkodzenia lub ubytku jest bezzwłoczne powiadomienie skł. o treści roszczenia. Wspomniane ograniczenie oraz jednoroczny okres przedawnienia nie wchodzi w zastosowanie, jeżeli okoliczności uzasadniające odpowiedzialność zostały przez skł. spowodowane rozmyślnie.

Uprzywilejowane stanowisko przyznaje rozporządzenie koncesjonowanym przedsiębiorstwom składowym, t. zw. domom składowym publicznym (= skł. p.) Koncesji udziela po zasięgnięciu opinii organizacyj gospodarczych M. P. H. w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami. Do przyjmowania na skład przedmiotów monopolu państwowego lub obciążonych podatkiem spożywczym oraz zagranicznych towarów nieoclonionych konieczne jest ponadto uzyskanie specjalnej koncesji M. Sk. Koncesja może być wydana na czas oznaczony, jak również może wykluczyć niektóre towary od składu. Skarbowi państwa może być zastrzeżony udział w zyskach. Na zabezpieczenie pretensyj powstać mogących z prowadzenia przedsiębiorstwa obowiązany jest skł. p. przed rozpoczęciem czynności do złożenia kaucji w oznaczonej w koncesji wysokości a to w gotówce lub papierach wyposażonych w przywilej bezpieczeństwa publicznego. Od obowiązku złożenia kaucji mogą być jednak zwolnione związki samorządowe. Najpóźniej z terminem oznaczonym w koncesji skł. p. obowiązany jest do rozpoczęcia a następnie stałego bez przerw wykonywania przedsiębiorstwa. Skł. p. nie wolno, poza udzielaniem zaliczek na złożony towar, zawierać na rachunek własny lub cudzy żadnych czynności handlowych odnośnie do towarów dopuszczonych koncesją do składu a to pod rygorem utraty koncesji. Koncesja może być za zezwoleniem M. P. H. odstąpiona innej osobie. Za odstąpienie uważa się zmiany w składzie osobo-

wym spółki, która otrzymała koncesję, wyjąwszy gdy chodzi o zmianę komandytysty lub uczestników w spółce akcyjnej, spółce z ograniczoną odpowiedzialnością i spółdzielni.

Skł. p. obowiązany jest do szczegółowego określenia w regulaminie podlegającym zatwierdzeniu M. P. H. warunków korzystania z swoich urządzeń. Osobom, które się poddadzą regulaminowi nie można w granicach pojemności skł. p. wzgl. jego działów odmówić przyjęcia towaru na skład. Przyjmowanie towarów na skład winno odbywać się w porządku chronologicznym. Przyjęty na skład towar skł. p. obowiązany jest na koszt składającego ubezpieczyć od ognia, chyba że udzielono odmiennego polecenia. Jeżeli na towarze ciążyą należności skarbowe, towar musi być ubezpieczony przynajmniej do ich wysokości. Do odbioru kwot należnych od zakładu ubezpieczeń uprawniony jest skł. p. Należność składową oblicza się według podanej do wiadomości M. P. H. taryfy, która może przewidywać jedynie ulgi przedmiotowe jako taryfę degresywną dla wielkich ilości złożonego towaru lub za długi okres składu. M. P. H. może jednak w drodze rozporządzenia wydać dla skł. p. taryfę maksymalną. Udzielanie poszczególnym klientom osobistych ulg i zniżek jest niedopuszczalne. Pobieranie opłaty składowej za okres czasu dłuższy niż rzeczywistego składu, jest dopuszczalne tylko o tyle, o ile to przewiduje regulamin. Wszelkie postanowienia umowne, zawierające dla składającego warunki cięższe od przepisanych w rozporządzeniu są nieważne.

Na żądanie składającego obowiązany jest skł. p. do wydania na złożone towary dowodu składowego. Wspomniany dowód składowy stanowi wycinek z księgi jukstowej i składa się z dwu połączonych ze sobą lecz dających się oddzielić części a mianowicie rewersu (= r.) (składowego dowodu posiadania) i warrantu (= w.) (składowego dowodu zastawniczego), które muszą opiewać na zlecenie i wzajemnie się na siebie powoływać oraz zawierać określone w rozporządzeniu dane a to numer dokumentu zgodny z numerem bieżącym księgi jukstowej, firmę skł. p., imię i nazwisko oraz adres składającego, rodzaj i ilość towaru, datę przyjęcia na skład oraz umówiony ewentualnie czas trwania składu, zakład w którym towar ubezpieczono, ciężące na towarze opłaty i należności, nazwę b. domicylowego, w którym mają być składane kwoty przypadające posiadaczom dowodu składowego lub jego części, datę wystawienia dokumentu oraz podpis zarządu. Obie części dowodu składowego można przenosić przez indos łącznie lub oddzielnie. Dopóki są przenoszone łącznie, indos r. pociąga za

sobą również przeniesienie w. R. służy przeniesieniu własności złożonego towaru zaś w. ustanowieniu na nim prawa zastawu. Umowne przeniesienie własności złożonego towaru może nastąpić tylko przez wręczenie r. zaś ustanowienie na nim prawa zastawu tylko drogą indosu w. Egzekucja na towar, na który wystawiony został dowód składowy oraz na prawa przysługujące na nim posiadaczowi r. lub w. jest niedopuszczalna i może być prowadzona tylko na dowód składowy lub w razie oddzielnego przeniesienia jedną z jego części. Jeżeli przed odłączeniem w. zanotowano na r. uchwałę sądową, mocą której prawa posiadacza w rozporządzaniu towarem zostały przeniesione lub ograniczone, natenczas ustanowienie prawa zastawu na towarze drogą indosu w. jest niedozwolone. Poza wspomnianym przypadkiem pierwszy indos w. w celu ustanowienia prawa zastawu na złożonym towarze musi zawierać imię i nazwisko oraz adres indosatarjusza, kwotę zabezpieczonej wierzytelności wraz z pobocznymi należyciami oraz termin jej spłaty. Dane powyższe muszą być umieszczone na r. a dosłowna treść indosu wpisana do książki jukstowej, dokonanie zaś tego wpisu poświadczone przez zarząd z podaniem jego daty zarówno na r. jak i w. Zaniedbanie którejkolwiek z przytoczonych formalności pociąga nieważność indosu. Pozatem mają do indosu r. oraz w. zastosowanie odpowiednie przepisy prawa wekslowego, o ile są zgodne z ich istotą. Prawnego posiadacza r. uważa się za właściciela złożonego towaru. Jeżeli r. przeniesiono po zaindosowaniu oddzielonego w. nabywca r. nabywa na towarze własność obciążoną prawem zastawu na rzecz posiadacza w. Posiadacz r. może żądać za jego zwrotem wydania towaru tylko, jeżeli zwróci zarazem w. albo też wykaże się zaświadczeniem b. domicylowego, że złożył kwotę zabezpieczoną prawem zastawu w. O ile chodzi o posiadacza w., to uprawniony on jest do podjęcia za zwrotem w. kwoty złożonej w b. domicylowym, a to w przypadku złożenia jej przed płatnością zabezpieczonej wierzytelności natychmiast, pozatem z nastaniem jej płatności. W razie niewykupienia w. w dniu płatności prawny posiadacz w. winien pod rygorem utraty prawa regresu postarać się o stwierdzenie bezskutecznego przedstawienia tegoż b. domicylowemu, a to bądźto przez założony w myśl przepisów prawa wekslowego protest, bądźto przez zaświadczenie b. domicylowego na w., które winno ponadto być wpisane do osobnej książki zapatrzonej bieżącymi numerami. Protest wzgl. zastępujące go zaświadczenie winny nastąpić w dzień płatności wierzytelności lub w ciągu dwóch dni powszednich po tym dniu. Celem za-

chowania praw regresu posiadacz w. musi następnie w ciągu trzydziestu dni od upływu terminu do założenia protestu przedstawić pisemny wniosek o sprzedaż zastawionego towaru. Prawo spowodowania sprzedaży publicznej przysługuje również skł. p. celem zaspokojenia wierzytelności przysługujących mu odnośnie do złożonego towaru, nie wcześniej jednak jak w piętnaście dni po upływie umownego okresu składu, jeśli zaś towar złożono lub skład przedłużono na czas nieoznaczony, z upływem piętnastu dni od terminu, na który skład wypowiedziano. Warunkiem dokonania sprzedaży jest zamieszczenie, na koszt posiadacza r., w dzienniku przeznaczonym do ogłaszania wpisów do rejestru, zagrożenia, że w razie niezapłacenia zalegającej wierzytelności w przeciągu piętnastu dni od daty ogłoszenia towar zostanie sprzedany. Z ceny osiągniętej ze sprzedaży złożonego towaru, ewentualnie z kwoty wypłaconej przez zakład ubezpieczeń tytułem odszkodowania, zaspakaja skł. p. kolejno: koszty sprzedaży, nieuiszczone od towaru opłaty skarbowe, zabezpieczone ustawowem prawem zastawu należitości swoje, wreszcie wierzytelność posiadacza w. wraz z należitościami pobocznymi, a to tę ostatnią w przypadku, gdy w dniu spłaty nie była jeszcze płatną z potrąceniem na rzecz posiadacza r. dyskontu według urzędowej stopy Banku Polskiego. Jeżeli uzyskana cena sprzedaży wystarcza na pełne zaspokojenie zabezpieczonej pretensji, wypłaca się posiadaczowi w. przypadającą nań kwotę a pozostałą ewentl. nadwyżkę posiadaczowi r., za zwrotem w. względnie pokwitowanego r. oraz uskutecznieniem odpowiedniej wzmianki w księdze jukstowej. W braku zgłoszenia się uprawnionych w ciągu trzech dni odnośnie kwoty zostają złożone w b. domicylowym na rachunek skł. p. z poleceniem wypłaty uprawnionym z tem, że w stosunku do wierzycieli skł. p. uważa się je za własność uprawnionych. W razie otrzymania przez posiadacza w. jedynie częściowego zaspokojenia zostaje ono odnotowane w księdze jukstowej oraz stwierdzone podpisem zarządu na w., który zwraca się następnie posiadaczowi celem dochodzenia niepokrytej reszty wierzytelności w drodze regresu. Odnośnie do regresu obowiązują analogiczne przepisy jak w prawie wekslowem z tą różnicą, że ani posiadacz ani indosanci w. nie mają obowiązku zawiadamiania swoich poprzedników o okolicznościach uzasadniających regres. Roszczenie posiadacza w. przedawnia się z upływem sześciu miesięcy od sprzedaży to-

waru, roszczenia indosantow między sobą z upływem sześciu miesięcy od dnia wykupu w. albo doręczenia skargi. W przedmiocie przerwy przedawnienia zarówno jak i umorzenia zaginionych dowodów składowych wzgl. jego części obowiązują z niewielkimi odchyleniami przepisy prawa wekslowego.

Przekroczenie przez skł. p. przepisów rozporządzenia podlega, niezależnie od zastosowania surowszych kar przewidzianych w ustawach karnych lub rozporządzeniach skarbowych, karze porządkowej, o ile zaś się kwalifikuje jako ciężkie lub wielokrotne, może spowodować ponadto utratę koncesji.

Prof. Dr. Sułkowski (Poznań).

3. Kronika ustawodawcza

za czas od 4. czerwca do 7. października 1926.

37. Ustawa z dn. 10/VI 1926 o warunkowem zawieszeniu wykonania kary na obszarze obow. austrj. ustawy postępowania karnego z 23/V 1873 (Dz. Ust. Nr. 61, poz. 384).
38. Ustawa z dn. 10/VI 1926 o sprzedaży gruntu i budynku kolejowego w Turce nad Stryjem (Dz. Ust. Nr. 61, poz. 355).
39. Ustawa z 1/VII 1926 o uzupełnieniu prowizorium budżetowego za czas 1/V — 30/VI i o prowizorium budżetowem na czas od 1/VII — 30/IX 1926 (Dz. Ust. Nr. 63, poz. 376).
40. Ustawa z dnia 1/VII 1926 o metrykach dzieci nieznanym rodziców w b. zaborze rosyjskim (Dz. Ust. Nr. 72, poz. 713).
41. Ustawa z dn. 5/VII 1926 o zmianie ustawy notarialnej w okręgach sądów Apel. Warszawy, Lublina i Wilna (Dz. Ust. Nr. 73, poz. 414).
42. Ustawa z dn. 2/VIII 1926 o zmianach i uzupełnieniach konstytucji z 17/III 1921 r. (Dz. Ust. Nr. 78, poz. 442).
43. Ustawa z dnia 2/VIII 1926 o upoważnieniu Prezydenta Rzpltej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. Ust. Nr. 78, poz. 443).
44. Ustawa z dn. 23/VII 1926 o zatwierdzeniu przystąpienia Polski do międzynarodowej konwencji o polepszeniu losu chorych i rannych, podpisanej w Genewie 6/VII 1926 (Dz. Ust. Nr. 83, poz. 462).

45. Ustawa z dn. 23/VII 1926 o zmianie ustawy z dn. 2/III 1923 r. upoważniającej Ministra Skarbu do regulowania obrotu pieniężnego z zagranicą oraz walutami obcemi (Dz. Ust. Nr. 83, poz. 463).
46. Ustawa z dn. 23/VII 1926 o zasiłkach dla osób, którym niemieckie instytucje wstrzymały renty z tytułu ubezpieczeń społecznych (Dz. Ust. Nr. 83, poz. 464).
47. Ustawa z dnia 2/VIII 1926 o zaciągnięciu pożyczki dolarowej w St. Zi. A. P. (Dz. Ust. Nr. 85, poz. 477).
48. Ustawa z dnia 2/VIII 1926 w sprawie ratyfikacji II protokołu dodatkowego do konwencji handlowej z Czechosłowacją z dnia 23/IV 1925 (Dz. Ust. Nr. 85, poz. 478),
49. Ustawa z dnia 30/VII 1926 o ratyfikacji konsularnej z Francją, podpisanej w Paryżu dn. 30/XII 1925 (Dz. Ust. Nr. 89, poz. 498).
50. Ustawa z dnia 30/VII 1926 o ratyfikacji konwencji z Francją o przesyłaniu pism sądowych oraz rekwizycji w sprawach cywilnych i handlowych, podpisanej w Paryżu dn. 30/XII 1925 (Dz. Ust. Nr. 89, poz. 799).
51. Ustawa z dnia 30/VII 1926 o ratyfikacji konwencji sanitarnej z Czechosłowacją, podpisanej w Pradze dn. 5/IX 1925 (Dz. Ust. Nr. 89, poz. 500).
52. Ustawa z dn. 30/VII 1926 o ratyfikacji umowy tymczasowej handlowej i nawigacyjnej z Bułgarią, podpisanej w Sofii dnia 29/IV 1925 (Dz. Ust. Nr. 89, poz. 501).
53. Ustawa z dnia 1/VII 1926 o stosunkach służbowych naukowców (Dz. Ust. Nr. 92, poz. 530).
54. Ustawa z dn. 23/VII 1926 zmieniająca art. 112 ust. z dnia 13/VII 1920 r. o szkołach akademickich (Dz. Ust. Nr. 92, poz. 536).
55. Ustawa z dnia 31/VII o ratyfikacji międzynarodowej konwencji o zwalczaniu obiegu i handlu publikacjami pornograficznymi wraz z aktem końcowym, podpisanym w Genewie 12/IX 1923 r. (Dz. Ust. Nr. 93, poz. 537).
56. Ustawa z dnia 5/VIII 1926 o zmianach dotyczących ustaw z dnia 30/VII 1925 i z dnia 2/VII 1924 w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz. Ust. Nr. 93, poz. 538).
57. Ustawa z dnia 2/VII 1926 o podatku od lokali (Dz. Ust. Nr. 94, poz. 550).

58. Ustawa z dnia 2/VIII 1926 o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. Ust. Nr. 96, poz. 559).
59. Ustawa z dn. 1/VII 1926 o opłatach stemplowych (Dz. Ust. Nr. 98ż poz. 570).
60. Ustawa z 30. września 1926 r. o zmianach organizacji ewidencji katastru podatku gruntowego w okręgu Izby skarbowej we Lwowie (Dz. Ust. Nr. 99, poz. 571).